

สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ.2497-2530)

นางสาววีรวรรณ ศรีสำราญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

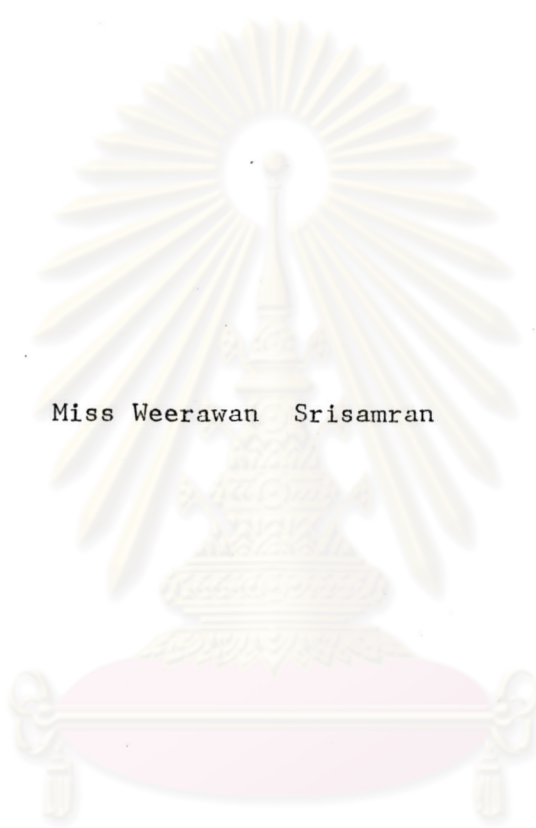
ISBN 974-578-893-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017228

117319950

THE STATUS OF THAI WOMEN IN KRISANA ASOKSIN'S NOVELS, 1954-1987

Miss Weerawan Srisamran

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Comparative Literature

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-893-7

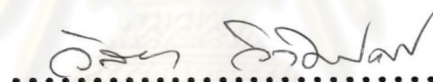
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ.2497-2530)
โดย นางสาววิรวรรณ ศรีสำราญ
หน่วยวิชา หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี อัครวาฑิตชัย

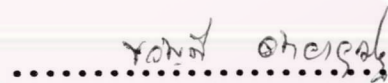

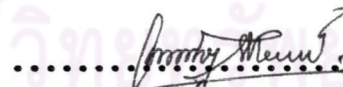
บัณฑิตวิทยาลัย จฬาลงกรณมหาวิทาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

.....คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลยา วิวัฒน์ศร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี อัครวาฑิตชัย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เลกิงวิทย์)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จฬาลงกรณมหาวิทาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงเท่านั้น

วิวรรณ ศรีสำราญ : สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ.2497-2530) (THE STATUS OF THAI WOMEN IN KRISANA ASOKSIN'S NOVELS, 1954-1987) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ขวัญดี อัคราวุธชัย, 197 หน้า ISBN 974-578-893-7

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งวิเคราะห์สถานภาพสตรีในสังคมไทยที่ปรากฏในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2497-2530 โดยศึกษาถึงสถานภาพและบทบาทของสตรีทั้งในสังคมและในนวนิยาย เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของนวนิยายกับสังคม

จากการศึกษาสถานภาพสตรีในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ในช่วง พ.ศ.2497-พ.ศ. 2530 จำนวน 70 เรื่อง พบว่า

ในช่วง พ.ศ.2497-พ.ศ.2510 นั้น สถานภาพสตรีไทยอยู่ในยุคเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง สตรีได้รับการศึกษาในโรงเรียน แต่หน้าที่สำคัญก็คือการเป็นแม่บ้านแม่เรือน เน้นเรื่องการเลือกคู่และการแต่งงานเป็นสำคัญ

ในช่วง พ.ศ.2511-2521 สตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีสตรีบางคนได้รับการศึกษาทัดเทียมกับบุรุษ สตรีมีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจ และสามารถเลี้ยงชีพด้วยตนเอง กฤษณา อโศกสินเน้นการสะท้อนภาพ บทบาทของสตรีในครอบครัวและปัญหาของชีวิตคู่และการหย่าร้าง

ในช่วง พ.ศ.2522-2530 กฤษณา อโศกสิน ได้สะท้อนบทบาทสตรีหลากหลายขึ้น ทั้งในครอบครัว อาชีพ และบทบาทในสังคมด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของสตรีในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมและประเพณี ภาพสะท้อนสตรีในยุคนี้ แสดงถึงสถานภาพทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม ที่ใกล้เคียงกับบุรุษ

ศูนย์วิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต *[Signature]*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

WEERAWAN SRISAMRAN : THE STATUS OF THAI WOMEN IN KRISANA ASOKSIN'S NOVELS, 1954-1987. THESIS ADVISOR : ASSIS. PROF. KWANDEE ATTAWAWUTICHAI, Ed.D. 197 PP.

This thesis is an analytical study of the status of Thai Women in the novels of Krisna Asoksin during the period of A.D.1954-1987. It emphasises the status and the role of Thai women in the actual society and as reflected in the novels so as to prove the relationship between literary works and society.

The research has investigated into the status of Thai women from Krisana Asoksin's seventy novels written between A.D.1954 and A.D.1987. The result shows as follow:

During A.D.1954-1967 her novels showed the development of Thai women status through formal education. However, the main duties of Thai women were focused on being good house wives. Furthermore, the choice of future partner and wedding were also significantly emphasized.

During A.D.1968-1978 her novels depicted the improvement of Thai women education. Some of them were equally educated to men. Thai women had more role in economics and were able to make their own living. Krisana Asoksin emphasized the roles of women concerning family, marriage life and divorce.

During A.D.1979-1987, Krisana Asoksin had reflected the more complex roles of Thai women relating to family, career and society as a whole especially the ways of living of women under changing society culturally and traditionally. The reflection of Thai women during this period revealed more equal educational, occupational, and social status of women to men.

ภาควิชา COMPARATIVE LITERATURE
สาขาวิชา COMPARATIVE LITERATURE
ปีการศึกษา 1990

ลายมือชื่อนิสิต *Worana Srisamran*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Kwandee Attawawutichai*

หัวข้อวิทยานิพนธ์ สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ.2497-2530)
โดย นางสาววิรวรรณ ศรีสำราญ
หน่วยวิชา หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญฤดี อัศวาววุฒิชัย
ปีการศึกษา 2533

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งวิเคราะห์สถานภาพสตรีในสังคมไทยที่ปรากฏในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2497-2530 โดยศึกษาถึงสถานภาพและบทบาทของสตรีทั้งในสังคมและในนวนิยายเพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของนวนิยายกับสังคม โดยมีลำดับขั้นตอนการศึกษาดังนี้คือ

ขั้นที่ 1

เป็นการศึกษาถึงสถานภาพสตรีในสังคมไทย จากการศึกษาพบว่าในสมัยกรุงสุโขทัยถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น สถานภาพสตรีไทยต่ำกว่าบุรุษมาก ทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย บทบาทและหน้าที่สำคัญของสตรีคือ การเป็นภรรยา มีสตรีจำนวนน้อยที่ได้รับการศึกษาแม้เพื่ออ่านออกเขียนได้ แต่จะได้รับการฝึกฝนให้เป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีชั้นสูงจะได้รับการฝึกฝนเป็นพิเศษ ส่วนสตรีชาวบ้านนั้นมีบทบาทในด้านการทำงานเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจในครอบครัว สำหรับบทบาทในด้านการเมืองและการปกครองไม่มีปรากฏแต่อย่างใด สถานภาพสตรีดำเนินเช่นนี้มาเป็นเวลานาน โดยมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากจนกระทั่งถึงช่วงประมาณตั้งแต่ พ.ศ.2475 สถานภาพสตรีไทยมีความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะสตรีได้รับการศึกษามากขึ้น และมีสตรีส่วนหนึ่งที่มีการศึกษาทัดเทียมกับบุรุษ สตรีไม่เพียงแต่รับผิดชอบด้านงานภายในบ้านเหมือนเดิมนั่น แต่ต้องทำงานอาชีพนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจในครอบครัว และมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้นนอกจากนี้สตรียังมีบทบาทในสังคม การเมือง การปกครอง มากขึ้นตามลำดับ ทั้งสถานภาพทางกฎหมายก็มีการเปลี่ยนแปลงที่ดียิ่งขึ้นด้วย

ชั้นที่ 2

เป็นการศึกษาชีวประวัติและพัฒนาการงานเขียนนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ซึ่งสะท้อนสถานภาพสตรีโดยเฉพาะสตรีชั้นกลางอย่างเด่นชัด ในยุคต้นของงานเขียนนั้นกฤษณา อโศกสิน ยังมีประสบการณ์และอายุน้อย เธอจึงสะท้อนภาพสตรีที่อยู่ในวัยเยาว์ และเป็นสตรีที่มีคุณสมบัติและรูปแบบดีเป็นแบบสตรีตามอุดมคติในนวนิยายแบบพาฝัน เมื่อกฤษณา อโศกสิน มีประสบการณ์และวัยเพิ่มขึ้น ภาพของสตรีที่เธอสะท้อนในนวนิยายก็สูงขึ้นทั้งวัยและประสบการณ์อย่างสมจริงโดยลำดับ พร้อมทั้งเสนอปัญหาชีวิตคู่และการหย่าร้างเป็นจำนวนมาก ในยุคสุดท้ายของงานเขียนเกี่ยวกับสถานภาพสตรีของ กฤษณา อโศกสิน แม้กว้างออกไปถึงระดับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ในประเทศ เธอจึงสะท้อนภาพของสตรีในด้านอื่น ๆ นอกเหนือไปจากสถานภาพในครอบครัว

อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาของการเขียน กฤษณา อโศกสิน ดำเนินชีวิตอยู่ในระดับชนชั้นกลางของสังคมเมือง เธอจึงถ่ายทอดสถานภาพสตรีของชนชั้นกลางออกมามากกว่าชนชั้นสูงและชนชั้นล่าง

ชั้นที่ 3

ได้ศึกษาถึงสถานภาพสตรีในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน และผลจากการศึกษาในช่วง พ.ศ.2497-พ.ศ.2530 จำนวน 70 เรื่อง พบว่า

ในช่วง พ.ศ.2497-พ.ศ.2510 นั้น สถานภาพสตรีไทยอยู่ในยุคเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง สตรีได้รับการศึกษาในโรงเรียน แต่หน้าที่สำคัญก็คือการเป็นแม่บ้านแม่เรือน เน้นเรื่องการเลือกคู่และการแต่งงานเป็นสำคัญ

ในช่วง พ.ศ.2511-2521 สตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีสตรีบางคนได้รับการศึกษาทัดเทียมกับบุรุษ สตรีมีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจ และสามารถเลี้ยงชีพด้วยตนเอง กฤษณา อโศกสิน เน้นการสะท้อนภาพ บทบาทของสตรีในครอบครัวและปัญหาของชีวิตคู่และการหย่าร้าง

ในช่วง พ.ศ.2522-2530 กฤษณา อโศกสิน ได้สะท้อนบทบาทสตรีหลากหลายขึ้น ทั้งในครอบครัว อาชีพ และบทบาทในสังคมด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของสตรีใน

สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมและประเพณี ภาพสะท้อนสตรีในยุคนี้ แสดงถึงสถานภาพทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม ที่ใกล้เคียงกับบุรุษ.

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมไทยในแง่วรรณคดีเปรียบเทียบ โดยศึกษาด้านสังคม ประกอบการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับนวนิยายที่มีรายละเอียดและเนื้อหาสะท้อนให้เห็นสถานภาพสตรีอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมสัมพันธ์กับสังคม เป็นประโยชน์ในการศึกษาและเข้าใจทั้งวรรณกรรมและสังคมที่กว้างขวางและลึกซึ้ง

ฉะนั้นผลของการศึกษาเรื่องนี้จึงทำให้เห็นและเข้าใจนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน และสังคมไทยที่สะท้อนในผลงานของเธอ อย่างกระจ่างแจ้ง

จากผลการวิจัย ทำให้เห็นว่าสถานภาพสตรีในนวนิยายมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับสถานภาพสตรีในสังคมอย่างชัดเจน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

chance in education and became as equal as men soon after. Today, one can see the drastic change of their roles compared with the former time. Not only that they are still responsible for the house-work, but also take part in the families' economic situation by taking up careers in offices in which some go up to high ranks. They more and more concern with society, politics, as well as administration. Legally too, their status is changing for the better.

The second part of the thesis is the study of Krisana Asoksin's life and the development of her writing that reflects clearly the status of Thai women particularly those in the middle class. The result shows that at the early stage of her writing career, Thai women in Krisana Asoksin's novels are young, perfect in qualification and appearance as being the case in romantic works. At later stage, when the novelist became more mature and experienced, most of her novels reflect well the problems of married life and divorces. In the third period of her writing, the research shows the expansion of Thai women's interest in social problems in Thailand. Through out her career, Krisana Asoksin, however, as a middle class Thai, confines her writing more to the middle atmosphere than that of the lower one

In the third part, the research has investigated into the status of Thai women from Krisana Asoksin's seventy novels written between A.D.1954 and A.D.1987. The result shows as follow

During A.D.1954-1967 her novels showed the development of Thai women status through formal education. However, the main duties of Thai

women were focused on being good house wives. Furthermore, the choice of future partner and wedding were also significantly emphasized.

During A.D.1968-1978 her novels depicted the improvement of Thai women education. Some of them were equally educated to men. Thai women had more role in economics and were able to make their own living. Ksisana Asoksin emphasized the roles of women concerning family, marriage life and divorce.

During A.D.1979-1987, Krisana Asoksin had reflected the more complex roles of Thai woman relating to family, career and society as a whole especially the ways of living of women under changing society culturally and traditionally. The reflection of Thai women during this period revealed more equal educational, occupational, and social status of women to men.

This research is an analysis of the comparative study of Thai literature taking into account society and novels of which detail content clearly depicted women status. The study reveals that literature is apparently correlated to society and its merit is to provide the thorough and in depth understanding of both literature and society.

In conclusion, the result of this study leads to better understanding of Krisana Asoksin's novels and Thai society as clearly reflected in her works.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผศ.ดร. ขวัญดี อัครวาอุฒิชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ของการวิจัย มาด้วยดีตลอด และอาจารย์ทุกท่านในสาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ประสิทธิประสาทความรู้ด้านวรรณคดีเปรียบเทียบให้ จึงขอขอบพระคุณท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

นางสาว วีรวรรณ ศรีสำราญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
บทนำ	1
ความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	4
แนวคิดหลักหรือสมมุติฐานในการศึกษา	4
ขอบเขตการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่	
1. สถานภาพสตรีในสังคมไทย	8
สถานภาพสตรีไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2530	11
สถานภาพสตรีไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2516	12
สถานภาพทางครอบครัว	12
สถานภาพทางการศึกษา	14
สถานภาพทางเศรษฐกิจและแรงงาน	16
สถานภาพทางการเมืองการปกครอง	18
สถานภาพทางกฎหมาย	19
สถานภาพสตรีไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2517-2530	21
สถานภาพทางครอบครัว	21
สถานภาพทางการศึกษา	25
สถานภาพทางเศรษฐกิจและแรงงาน	28

สถานภาพทางการเมืองการปกครอง	32
สถานภาพทางกฎหมาย	34
2. สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน	37
สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายตั้งแต่ พ.ศ.2497-2510	41
สถานภาพทางครอบครัว	45
สถานภาพทางการศึกษา	70
สถานภาพทางเศรษฐกิจและแรงงาน	74
สถานภาพทางการเมืองการปกครอง	77
สถานภาพทางกฎหมาย	77
สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายตั้งแต่ พ.ศ.2511-2521	77
สถานภาพทางครอบครัว	83
สถานภาพทางการศึกษา	112
สถานภาพทางเศรษฐกิจและแรงงาน	116
สถานภาพทางการเมืองการปกครอง	120
สถานภาพทางกฎหมาย	121
สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายตั้งแต่ พ.ศ.2522-2530	123
สถานภาพทางครอบครัว	128
สถานภาพทางการศึกษา	169
สถานภาพทางเศรษฐกิจและแรงงาน	171
สถานภาพทางการเมืองการปกครอง	172
สถานภาพทางกฎหมาย	172
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	174
บรรณานุกรม	180
ภาคผนวก	186
ชีวประวัติผู้เขียน	197